

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) ในการส่งเสริมสุขภาพแรงงานนอกระบบด้านการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลแรงงานนอกระบบตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ส่วนที่ 2 ผลการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) ในการส่งเสริมสุขภาพแรงงานนอกระบบด้านการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- ระยะที่ 1 ประเมินความสามารถที่มีอยู่เดิมของอาสาสมัครอาชีวอนามัย
- ระยะที่ 2 การดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย
- ระยะที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย
- สรุปผลการประเมินการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการดูแลสุขภาพและการเฝ้า

ระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมจากการทำงาน

ส่วนที่ 3 การติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลแรงงานนอกระบบตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จำนวนแรงงานนอกระบบ

จากทะเบียนฐานข้อมูลแรงงานในชุมชน ตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีจำนวนประมาณ 4,200 คน (จากการเก็บข้อมูลของเทศบาลตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, 2554)

ด้านข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีอายุระหว่าง 30 -49 ปี สถานภาพ สมรส การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษา รายได้เฉลี่ย 3,001 – 5,000 บาท ระยะเวลาการทำงานต่อวัน ตั้งแต่ 6 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 8 ชั่วโมง สถานที่ทำงาน คือ สวน สถานะทางสังคม คือ ชุมชนผู้สูงอายุ/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้นำชุมชน

ด้านข้อมูลสุขภาพ/ความเจ็บป่วย และสภาวะแวดล้อมจากการทำงาน มีปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและได้รับอุบัติเหตุ/บาดเจ็บจากการทำงาน โรคประจำตัวที่ได้รับกรวินิจฉัยจากแพทย์ อันดับแรกได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง ปัจจัยคุกคามทางสิ่งแวดล้อมที่ได้รับมากที่สุด คือ ความร้อน

ด้านการประกอบอาชีพและการรวมกลุ่ม อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรทำสวนลำไย อาชีพรอง ได้แก่ งานบริการอื่นๆ (ร้านตัดผม /มอเตอร์ไซค์รับจ้าง /พนักงานบริการในสถานประกอบการ /รับซื้อของเก่า /ร้านค้า ฯลฯ) ปัญหาด้านการดำรงชีพ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านสุขภาพและความปลอดภัย การเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรม ได้แก่ การทำอมรทรัพย์กลุ่มอาชีพ

ด้านข้อมูลความต้องการการสนับสนุน มีความต้องการด้านความรู้ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพด้านอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ ด้านการตรวจสุขภาพ ได้แก่ ต้องการการตรวจสุขภาพประจำปี หน่วยงานที่ต้องการให้สนับสนุน ได้แก่ สาธารณสุข/โรงพยาบาล/สถานีอนามัย

ข้อมูลทางด้านสุขภาพ

ตำบลประตูปามีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 1 แห่งตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านท่ากว้างและมีอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานทั้งหมด จำนวน 132 คน

ข้อมูลสุขภาพ/ความเจ็บป่วย และสภาวะแวดล้อมจากการทำงาน

1. ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงาน ได้แก่ ปัญหาปวดกล้ามเนื้อ ปัญหาสายตา ปัญหา การไถ่ยืน แผลงมีพิษ สัตว์ กัดต่อย อาการผิดปกติจากการสัมผัสสารเคมี ปัญหาระบบทางเดินหายใจ ปัญหาหารติดเชื้อต่างๆ

2. ปัญหาอุบัติเหตุ/การบาดเจ็บจากการทำงาน ได้แก่ ของมีคม ทิ่มแทง บาด พลัดตก หกล้ม ถูกชน กระแทกโดยวัตถุในแนวตั้งแนวนอน อุบัติเหตุจากยานพาหนะที่ใช้ในการทำงาน สารเคมี (เช่น สารเคมีกรด เป็นต้น) ไฟไหม้/น้ำร้อนลวก ตกจากที่สูง อุบัติเหตุจากเครื่องยนต์/เครื่องจักร

3. โรคประจำตัวที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ภูมิแพ้/หืดหอบ โรคหัวใจ

4. ปัจจัยคุกคามทางสุขภาพจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความร้อน สารเคมี ฝุ่น กลิ่นเหม็น เสียงดัง เชื้อโรค แสงสว่างไม่เพียงพอ

การดำเนินงานอาชีวอนามัยและส่งเสริมสุขภาพแรงงานนอกระบบที่ผ่านมา

โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของแรงงานในชุมชนตำบลประดู่ป่า จากสำรวจข้อมูลกลุ่มอาชีพในพื้นที่ ของตำบลประดู่ป่า โดยทีมบูรณาการของตำบลประดู่ป่า ประกอบด้วย เทศบาลตำบลประดู่ป่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลประดู่ป่า อาสาสมัครอาชีวอนามัย ในการสำรวจข้อมูล ในปีงบประมาณ 2553 โดยได้งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผ่านมาทางเทศบาลตำบลประดู่ป่า

การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ เก็บระดับกลุ่ม และ เก็บระดับบุคคล โดยระดับกลุ่มจะเป็นข้อมูลโดยรวมจะไม่ค่อยมีความละเอียดของข้อมูล ทำให้การนำมาใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างยาก และสำหรับข้อมูลระดับบุคคลนั้น มีข้อดีก็คือเป็นข้อมูลที่เจาะลึกลงไป มีรายละเอียดของข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับนำไปวางแผนการทำงานเพื่อการส่งเสริมหรือพัฒนาที่ตรงจุดตรงประเด็นมากกว่า

การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตำบลประดู่ป่า ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ทำสวนลำไย ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่เลยทีเดียว สำหรับรูปแบบของการสำรวจจากแบบจัดเก็บข้อมูลของเครือข่ายฯ จังหวัดในบางส่วนยังขาดรายละเอียดในส่วนของคุณค่าใช้จ่ายในการลงทุนหรือต้นทุนการผลิต จำนวนขนาดของพื้นที่ในการทำงานหรือพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับการวางแผนการทำงานที่ตรงกับบริบทของพื้นที่และสามารถทำงานได้ตรงจุดเหมาะสมกับการพัฒนาแรงงานในชุมชน

การให้การสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ

จากการสอบถามอาสาสมัครอาชีวอนามัยตำบลประดู่ป่าในเรื่องความต้องการการสนับสนุน พบว่าหน่วยงานที่อยากให้เข้ามาสนับสนุนการทำงานของอาชีวอนามัย ได้แก่ สาธารณสุข/โรงพยาบาล/สถานีอนามัย อบต. (อบจ./เทศบาล) เกษตรจังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในด้านข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการใน การสนับสนุนจากหน่วยงานดังกล่าว ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การใช้สารเคมีให้ปลอดภัย การจัดสวัสดิการกลุ่มอาชีพ หลักความปลอดภัยในการทำงาน การป้องกันโรคจากการทำงาน อันตรายจากการทำงาน

สวัสดิการด้านต่างๆ

จากการพูดคุย การสอบถาม อาสาสมัครอาชีวอนามัยตำบลประดู่ป่า มีความต้องการสวัสดิการในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ทุนการศึกษาบุตร เงินกู้ เงินช่วยเหลือกรณีประสบภัย เงินปันผล/ดอกเบี้ยเงินออม คลอดบุตร เงินช่วยเหลือกรณีเจ็บป่วย ค่าฌาปนกิจกรณีเสียชีวิต ส่วนความต้องการจากการบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลประดู่ป่า ได้แก่ การรักษาพยาบาล การให้คำปรึกษา การให้ความรู้ด้านอาชีวอนามัยแก่กลุ่มอาชีพต่างๆในตำบล จากคำสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลประดู่ป่า และอยากให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลประดู่ป่า ทำอะไรบ้างเกี่ยวกับ อาชีวอนามัย ป้าตอบว่า “ไหนๆก็เป็นโรงพยาบาลแล้ว อยากให้หมอรักษาได้ทุกโรค รวมทั้ง โรคอาชีวอนามัยด้วย เพราะไม่อยากจะไปโรงพยาบาลในเมืองคนเยอะ ช้า เสียเงินด้วย แล้วก็เข้ามาในหมู่บ้าน พบชาวบ้านบ่อย จะได้ว่าตอนนี้ชาวบ้านเค้าเป็นโรคอะไรกันบ้าง”

ส่วนที่ 2 ผลการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) ในการส่งเสริมสุขภาพแรงงานนอกระบบด้าน การดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ระยะที่ 1 ประเมินความสามารถที่มีอยู่เดิมของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

การประเมินความสามารถของอาสาสมัครอาชีวอนามัยที่มีอยู่ก่อนการเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ย จำนวน ร้อยละ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมก่อนเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)

ข้อที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพ

คนทำงาน

ตาราง 3.1 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาศัมคราชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน ก่อนเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาศัมคราชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

อาสาศัมคราชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพ คนทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) อสอช.มาจากคำว่าอะไร	13	ปานกลาง
2) อาสาศัมคราชีวอนามัยมีบทบาทหน้าที่ อย่างไรในชุมชน	15	ปานกลาง
3) ข้อใดต่อไปนี้เป็นโรคจากการทำงาน	23	สูง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ คนทำงาน	20	สูง
5) การออกกำลัง การรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เป็นปัจจัย กำหนดสุขภาพของคนทำงานด้านใด	9	ปานกลาง
รวม	$\bar{X} = 16, S = 5.567$	ปานกลาง

จากตาราง 3.1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาศัมคราชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อคำถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 4) ปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน รองลงมาคือ ข้อ 3) โรคจากการทำงาน ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อ 5) การออกกำลัง การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุราเป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพของคนทำงานด้านใด

ข้อที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน

ตาราง 3.2 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน ก่อนเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยคุกคามด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	7	ต่ำ
2) สิ่งใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยคุกคามสภาพแวดล้อมการทำงานด้านการยศาสตร์	5	ต่ำ
3) อันตรายจากสภาพแวดล้อมทางเคมีสามารถเข้าสู่ร่างกายทางใดได้บ้าง	13	ปานกลาง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นผลเสียจากความร้อนที่มีต่อร่างกาย	3	ต่ำ
5) ปัจจัยคุกคามด้านอุบัติเหตุเกิดจากสิ่งใดต่อไปนี้เป็น	10	ปานกลาง
รวม	$\bar{X} = 7.6, S = 5.567$	ต่ำ

จากตาราง 3.2 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.6 ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาข้อคำถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือข้อ 3) การเข้าสู่ร่างกายของสภาพแวดล้อมทางเคมี รองลงมาคือ ข้อ 5) ปัจจัยคุกคามด้านอุบัติเหตุเกิดจากสิ่งใด ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อ 4) ผลเสียจากความร้อนที่มีต่อร่างกาย

ข้อที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 3.3 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ก่อนเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการป้องกัน แก๊สไข	17	ปานกลาง
ควบคุมอันตรายในการทำงาน		
2) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการควบคุมที่แหล่งกำเนิด	8	ต่ำ
3) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เป็นหลักการป้องกันควบคุมอันตรายในการทำงานที่ใด	19	ปานกลาง
4) ความเสี่ยงในการทำงานหมายถึงอะไร	15	ปานกลาง
5) ข้อใดแนวทางการป้องกันควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	17	ปานกลาง
รวม	$\bar{X} = 15.2, S = 4.266$	ปานกลาง

จากตาราง 3.3 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.2 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อคำถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนารู้ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 3) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เป็นหลักการป้องกันควบคุมอันตรายในการทำงาน รองลงมาคือข้อ 5) แนวทางการป้องกันควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม และ 1) หลักการป้องกัน แก๊สไข ควบคุมอันตรายในการทำงาน ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อ 2) การควบคุมอันตรายที่แหล่งกำเนิด

ข้อที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน

ตาราง 3.4 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน ก่อนเข้ารับการพัฒนากฎปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	23	สูง
2) ข้อใดต่อไปนี้เป็นสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย	8	ต่ำ
3) ความสำคัญของการปรับปรุงสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมคืออะไร	15	ปานกลาง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย	5	ต่ำ
5) เราควรทำงานวันละกี่ชั่วโมงจึงจะเหมาะสมกับสภาพร่างกาย	17	ปานกลาง
รวม	$\bar{X} = 13.6, S = 7.197$	ปานกลาง

จากตาราง 3.4 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.6 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อคำถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 1) อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล รองลงมาคือ ข้อ 5) เราควรทำงานวันละกี่ชั่วโมงจึงจะเหมาะสมกับสภาพร่างกาย ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อ 4) สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย

ข้อที่ 5 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ

ตาราง 3.5 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ ก่อนเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็น ทีม การเป็นผู้นำ	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นประเภทของสื่อ	22	สูง
2) เสียงตามสายเป็นสื่อประเภทใด	20	สูง
3) ข้อใดไม่ใช่ประเด็นหลักของการสื่อสารที่ ปลอดภัย	13	ปานกลาง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการทำงานเป็นทีม	8	ต่ำ
5) กิจกรรมใดต่อไปนี้เป็นการทำงานเป็นทีม	23	สูง
รวม	$\bar{X} = 17.2, S = 6.458$	ปานกลาง

จากตาราง 3.5 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.2 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อคำถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 5) การทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ข้อ 1) ประเภทของสื่อ และได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อ 4) หลักการทำงานเป็นทีม

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยร้อยละความรู้ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ก่อนการเข้ารับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ จำนวน 5 ข้อ

หัวข้อแบบทดสอบ	คะแนน	ระดับความรู้
1. อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	16.0	ปานกลาง
2. ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	7.6	ต่ำ
3. การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	15.2	ปานกลาง
4. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	13.6	ปานกลาง
5. การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ	17.2	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 13.92, S = 3.767$	ปานกลาง

จากตาราง 4 ระดับคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.92 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.2 รองลงมาคือ ข้อ 1. อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.0 และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2. ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.6

ระยะที่ 2 การดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

กิจกรรมการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย คือ กิจกรรมที่ผู้เข้ารับการพัฒนจะได้รับเพื่อสร้างความสามารถในการทำงานด้านการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยใช้การบรรยาย การอภิปราย การประชุมกลุ่มย่อย การยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในพื้นที่ โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากรร่วมกับวิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประจักษ์

หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)

วันที่ 27 ธันวาคม 2553			
	หัวข้อ	เวลาที่ใช้	รูปแบบ
เช้า	1.ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)	1 ชั่วโมง 30 นาที	การบรรยาย อภิปราย และกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์
	2.ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	1 ชั่วโมง 30 นาที	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบรรยาย อภิปรายแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ และนำเสนอ
บ่าย	3.การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบรรยาย อภิปรายแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ และนำเสนอ
	4.ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบรรยาย อภิปรายแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ และนำเสนอ

วันที่ 28 ธันวาคม 2553			
	หัวข้อ	เวลาที่ใช้	รูปแบบ
เช้า	1.หลักการทำงานที่ปลอดภัย	1 ชั่วโมง	การบรรยาย และอภิปราย
	2.การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบรรยาย อภิปราย แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ และนำเสนอ
บ่าย	3.การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ	3 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบรรยาย อภิปราย และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

กิจกรรมการดำเนินงานการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

วันที่ 27 ธันวาคม 2553

- กิจกรรมการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) เพื่อให้อาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคจากการประกอบอาชีพ และสามารถถ่ายทอดความรู้ การเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ประเมินความเสี่ยง และดูแลสุขภาพ ของแรงงานในชุมชนได้ จากนั้นผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคน แนะนำตนเอง รวมถึงแนะนำวิทยากรที่มาจาก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประดู่ป่า จากนั้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนแนะนำตนเอง เพื่อทำความรู้จักกัน

ผลการจัดกิจกรรม วิทยากรได้แนะนำตนเองซ้ำอีกรอบ เพื่อเป็นการทักทายผู้เข้ารับการพัฒนา และได้สอบถามผู้เข้ารับการพัฒนามีใครเคยได้รับการอบรมอาชีวอนามัยมาบ้าง ปรากฏว่าไม่มีใครเคยอบรมเรื่องอาชีวอนามัยมาก่อนเลย ผู้เข้ารับการพัฒนาคณะหนึ่งพูดว่า “ยังไม่รู้จักคำว่าอาชีวอนามัยเลย แต่ก็เคยได้ยินมาก่อนเหมือนกัน รู้จักแต่ อสม. แล้วอาสาสมัครอาชีวอนามัย หรือ อสอช. มันเป็นอย่างไหนหรือมอ ชื่อก็ยาวๆ พูดก็ยาก” จากนั้นวิทยากรให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแนะนำชื่อตำแหน่งของตนในหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนมาจากหมู่บ้านไหน ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการพัฒนายังไม่ค่อยกล้าที่จะแนะนำตนเอง จากการสังเกตผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องคอยให้วิทยากรเป็นผู้ถามและนำพูดก่อน จึงจะพูดตาม เช่น วิทยากรต้องนำก่อนว่า “เฮาเริ่มแนะนำตัวจากคนแรกทางซ้าย

ก่อนเลย ป้าจื่อหยังเจ้า “จื่อจันทร่มอญ” มาจากบ้านไหนด “มาจากหมู่บ้านแล้วป้าเป็นไฟ “เป็น อสม. เจ้า” ผู้หญิงคนหนึ่งแนะนำตนเองด้วยน้ำเสียงที่เบา ก้มหน้าและไม่สบตาผู้อื่นเวลาพูด ผู้เข้าร่วมการพัฒนาส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ชายจะมีความกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่าผู้หญิง อาจเนื่องจากการมีตำแหน่ง หน้าที่ ในชุมชน ที่ได้รับการเคารพนับถือจากชาวบ้าน และการได้พูดในที่สาธารณะบ่อยๆ

- กิจกรรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ประมาณ 10 นาที

ผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต ผู้เข้าร่วมการพัฒนาให้ความสนใจ สนุกสนานและทำท่าทางการยืดเหยียดตามวิทยากร และยังมีการทำท่ายืนซ้ำอีก เพราะทำแล้วรู้สึกสบายตัว

- กิจกรรมการทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจาก การประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม เป็นการทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 5 ข้อ รายละเอียดดังนี้ ข้อที่ 1 อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน ข้อที่ 2 ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน ข้อที่ 3 การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ข้อที่ 4 การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน และข้อที่ 5 การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ

ผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต ผู้เข้าร่วมการพัฒนาที่มีความพยายามในการทำแบบทดสอบ มีการคุยกันบ้างขณะทำแบบทดสอบ และส่งครบทั้ง 25 คน

- กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประดู่ป่าเป็นวิทยากรในการบรรยายเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน มีการทบทวนปัญหาสุขภาพของตนเองที่เกิดจากการทำงานในพื้นที่ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งแบบเรื้อรังและเฉียบพลัน ตัวอย่างเช่น การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เมื่อสารเคมีนั้นสัมผัสกับผิวหนังทำให้เกิดผื่นได้ และบรรยายถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพในคนทำงานและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชนโดยมุ่งเน้นอาชีพที่มีอยู่จริงในท้องถิ่น

ผลการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมพัฒนาให้ความร่วมมือในการรับฟังการบรรยาย ทั้ง 25 คน วิทยากรเปิดประเด็นคำถามให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาช่วยกันคิดว่า “ทำไมคนเราจึงมีสุขภาพที่แตกต่างกัน” ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาคคนหนึ่งตอบว่า “เพราะแต่ละคนมีสภาพร่างกายที่ไม่เหมือนกัน กินไม่เหมือนกัน อยู่ไม่เหมือนกัน คนที่มีอาหารการกินที่ดี ก็มีสุขภาพแข็งแรงครับ” แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพอยู่บ้างแล้ว ระหว่างการบรรยายเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดสุขภาพด้านคุณสมบัติพื้นฐานแต่ละบุคคล ปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วน

บุคคล เพศ อายุ ธรรมเนียม การศึกษา สถานภาพสมรส มีการสอบถามผู้เข้าร่วมอบรมเพื่อการมีส่วนร่วม คือ คิดว่าทำไมสถานภาพสมรสจึงเป็นสิ่งที่กำหนดสุขภาพ ผู้เข้าร่วมการพัฒนาคนหนึ่งว่าตอบ “เพราะการมีคู่ชีวิตจะมีการดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ ดูแลกัน ยามเมื่อเราเจ็บป่วย” ภายหลังจากการบรรยาย มีข้อสงสัย และซักถาม วิทยากรเป็นผู้ตอบคำถามให้แก่ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนา ซึ่งเป็น การสะท้อน/การอภิปรายถึงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจากการทำงานในปัจจุบันของผู้เข้าร่วมการพัฒนา ซึ่งจากการสอบถามผู้เข้าร่วมการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาทางสุขภาพ สรุปส่วนใหญ่ปัญหาที่พบคือ การปวดเมื่อยจากการทำงาน เนื่องจากท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้องนั่นเอง จากนั้นมีการทำกิจกรรมการทดสอบความรู้หลังจากวิทยากรบรรยายจบ คือ วิทยากรให้ระบุว่าบุคคลในภาพกำลังเสี่ยงกับปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านใดบ้างและปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อสุขภาพอย่างไร แบ่งเป็น 5 กลุ่ม สรุปจากการตอบคำถามได้ดังนี้

ภาพ 1

กลุ่มที่ 1

ปัจจัยคุกคามด้านเคมี กายภาพ อุบัติเหตุ การยศาสตร์

ผลต่อสุขภาพ ด้านเคมีทำให้เกิดการแพ้สารเคมี ระคายเคืองผิวหนัง เพราะไม่ได้ใส่เสื้อแขนยาว ด้านกายภาพ ความร้อน จากแสงแดด เพราะไม่ได้ใส่เสื้อแขนยาวปกปิดร่างกายให้มีฉัตร อุบัติเหตุ จากการถูกเปลือกหอย, ไม้ บาด เพราะไม่ได้รองเท้า ด้านการยศาสตร์ จากการเดินพ่นสารเคมีติดต่อกันหลายชั่วโมง ทำให้เกิดการปวดเมื่อยร่างกาย

ภาพ 2

กลุ่มที่ 2

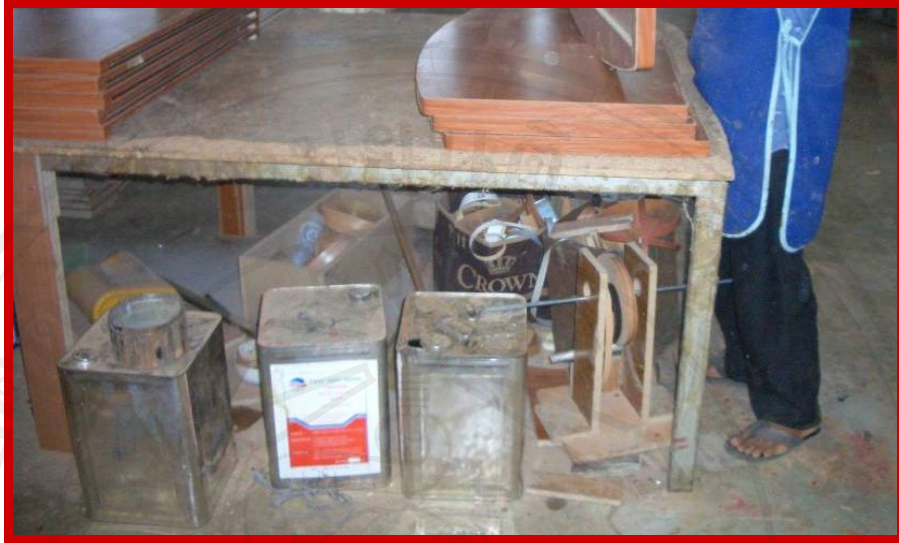
ปัจจัยคุกคามด้านเคมี กายภาพ อุบัติเหตุ การยศาสตร์

ผลต่อสุขภาพ ด้านเคมีทำให้สารเคมีเข้าจมูก เข้าตา เกิดอาการแสบตา แสบจมูก เพราะตัวผู้ที่ฉีดพ่นสารเร่งลำไยไม่ได้แว่นตา ไม่ได้ผ้าปิดจมูก ยังมีเด็กที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยืนใกล้ๆ กับสารเคมี และอาจแพ้สารเคมี เพราะไม่ได้ใส่เสื้อแขนยาว ด้านกายภาพ ความร้อน จากแสงแดดการ เพราะไม่ได้ใส่เสื้อแขนยาวปกปิดร่างกายให้มีฉนวน อุบัติเหตุ จากการเดินสะดุด หกล้มได้ เพราะการแต่งตัวที่ไม่เหมาะสมกับการออกไปฉีดสารเร่งลำไย ด้านการยศาสตร์ จากการเดินและยกแขนพ่นติดต่อกันหลายชั่วโมง ทำให้เกิดการปวดเมื่อยร่างกาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาพ 3

กลุ่มที่ 3

ปัจจัยคุกคามด้านเคมี อุบัติเหตุ การยศาสตร์

ผลกระทบต่อสุขภาพ ด้านเคมีทำให้สารเคมีเข้าจมูก เข้าตา เกิดอาการแสบตา แสบจมูก และอาจแพ้สารเคมี เพราะไม่มีการแต่งตัวที่มิดชิด ด้านอุบัติเหตุ จากการใช้เครื่องมือช่าง หรือการถูกเศษไม้บาดมือ ด้านการยศาสตร์ จากการยกของหนัก การยืนทำงานเป็นเวลานาน ทำให้เกิดการปวดเมื่อยร่างกาย

ภาพ 4

กลุ่มที่ 4

ปัจจัยคุกคามด้านเคมี กายภาพ อุบัติเหตุ การยศาสตร์

ผลต่อสุขภาพ ด้านเคมีทำให้เกิดจากฝุ่นละออง ทำให้เกิดอาการระคายเคืองตา และมีฝุ่นเข้าไปในทางเดินหายใจเพราะตัวผู้ทำงานไม่ใส่แว่นตาป้องกันฝุ่น และไม่ใส่ผ้าปิดจมูก อาจทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจได้ ด้านกายภาพ ความร้อน จากแสงแดด ทำให้เป็นลมได้ เพราะไม่ใส่สวมหมวกทั้งที่ต้องทำงานตากแดด ความสั่นสะเทือน จากเครื่องเจาะถนน ทำให้เกิดการชาและนิ้วกระดูกได้ และเสียงดังจากเครื่องเจาะถนน ถ้าได้ยินติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้หูหนวกได้ อุบัติเหตุ จากการเดินสะดุด หกล้มได้ เพราะจากสภาพใช้มือในการทำงานมือเดียวสามารถเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ด้านการยศาสตร์ จากการยืนติดต่อกันหลายชั่วโมง ทำให้เกิดการปวดเมื่อยร่างกาย

ภาพ 5

กลุ่มที่ 5

ปัจจัยคุกคามด้านชีวภาพ อุบัติเหตุ การยศาสตร์

ผลต่อสุขภาพ ด้านชีวภาพจากมูลของวัว ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น มีผลต่อระบบทางเดินหายใจ สร้างความรำคาญ และสัตว์ต่างๆ เช่น แมลงวัน หนู สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการแพ้ ผิวหนังอักเสบ ด้านอุบัติเหตุ อาจเกิดจากการถูกวัวทำร้าย หรือถูกสัตว์กัด ด้านการยศาสตร์ การยกน้ำอาหารที่มีน้ำหนักมากเกินไปมาให้อาหาร ทำให้เกิดการปวดเมื่อยร่างกาย

หลังจากได้รับความรู้ในเรื่องปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงานแล้ว ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ ปัจจัยคุกคาม และผลที่มีต่อสุขภาพจากภาพได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าจะไม่ครบทุกตัวก็ตาม

- กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประจวบเป็นวิทยากรในการบรรยาย เกี่ยวกับการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน การบรรยายพร้อมยกตัวอย่าง ลักษณะอาการของโรคจากการทำงานที่เกี่ยวข้อง วิธีการสังเกตอาการที่เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น อาการชา นิ้วกระดูก เกิดจากความสั่นสะเทือน เมื่อเราใช้รถไถนาเป็นเวลาดูติดต่อกันนานๆ นอกจากนั้น มีการดูวิดีโอเกี่ยวกับโรคต่างๆที่เกิดจากการทำงาน เช่น โดยวิทยากรให้ผู้เข้าร่วมรับ การพัฒนา ยกตัวอย่างโรคที่เกิดจากการทำงาน วิทยากรได้แสดงภาพการแต่งกายที่ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะงานให้ผู้เข้ารับ การพัฒนาดูเป็นตัวอย่าง จากนั้นจัดกิจกรรมแข่งขันการแต่งกายให้ถูกต้องและเหมาะสมกับอาชีพของตนเปิดวิดีโอการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงานชนิดนั้นๆ

ผลการจัดกิจกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนามีความร่วมมือในการรับฟังการบรรยาย และสามารถบอกโรคจากการทำงานได้ ผู้ภายหลังจากการบรรยายผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีข้อสงสัยและซักถาม วิทยากรเป็นผู้ตอบคำถามให้แก่ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีการสะท้อน/การอภิปรายความคิดจากผู้เข้ารับการพัฒนายเกี่ยวกับลักษณะ อาการของโรคที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้ารับการพัฒนามองคนหนึ่งตอบว่า “เขาเดินไถนาด้วยเท้าเปล่า (เพราะความเคยชิน) มักจะถูกเปลือกหอยบาดเท้าอยู่บ่อยๆ แต่หลังจากการอบรมครั้งนี้แล้วเขาจะใส่รองเท้าบูทในการไถนา เพราะต้องรักษาสุขภาพตนเองและเป็นแบบอย่างให้กับคนชุมชน เนื่องจากเราเป็น อสอช.แล้ว” กิจกรรมการดูวิดีโอการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ผู้เข้ารับการพัฒนามีความสนุกสนาน เพราะเรื่องราวที่ดูแฝงด้วยความตลก แต่ชวนให้ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาดูตามว่าอุบัติเหตุสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เพราะเกิดจากความประมาท ความมั่งง่ายของผู้ปฏิบัติงานเอง ซึ่งจากการสังเกตบรรยายการดูวิดีโอ และการพูดคุยกันของผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีคนหนึ่งพูดขึ้นมาในขณะดูว่า “ถ้าไม่วางไม้ไผ่บนที่สูง ไม้ก็คงไม่ล้มลงมาโดนตัวเอง เพราะประมาทแท้ๆ” มีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันทำคือ ให้แต่ละกลุ่มแต่งตัวในลักษณะการทำงานของตนเองที่คิดว่ามีความปลอดภัยที่สุด ผลคือ ตัวแทนจากทุกกลุ่มสามารถแต่งตัวได้อย่างถูกต้อง ทำให้บรรยายของการอบรมในหัวข้อนี้เกิดความน่าสนใจและความสนุกสนานมาก แต่ก็มีผู้คนหนึ่งบอกกับวิทยากรว่า “หมอครับ ความจริงผมก็อยากแต่งตัวให้มันถูกต้อง เหมาะสมอย่างนี้ครับ แต่มันอึดอัด ทำงานลำบาก เขาจะหะอย่างใดดีครับ” วิทยากรจึงพูดให้ทุกคนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยแนะนำว่า

เราเคยชินกับการแต่งกายไม่มีดชิติ เพราะเราแต่งกายอย่างนั้นบ่อย ลองคิดกลับกันถ้าเราแต่งกายแบบที่มีดชิติ ปลอดภัยบ่อยๆ อีกหน่อยเราก็จะเริ่มชิน และปรับสภาพได้ อีกอย่างหนึ่งถ้าเราแต่งกายถูกต้อง ปลอดภัย โรคต่างๆที่เกิดจากการทำงานก็จะไม่เกิดขึ้นกับเรา จากการสังเกตผู้เข้ารับ การพัฒนามีความคิดคล้อยตาม และเห็นด้วยกับการแนะนำของวิทยากร จากคำพูดของลุงคนเดิมว่า “ต่อไปจากนี้ผมจะพยายามแต่งกายให้ถูกต้อง ทำทุกครั้งที่ออกทำงาน ให้มันชินไปเองครับ”

- กิจกรรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ประมาณ 10 นาที

ผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต ผู้เข้ารับการพัฒนาให้ความสนใจ สนุกสนานและทำท่าทางการยืดเหยียดตามวิทยากร และยังมีการทำท่ายืนซ้ำอีก เพราะทำแล้วไม่เมื่อยนอน

- กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ โดยผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประจวบเป็นวิทยากรร่วมกันในการบรรยายการอภิปราย เกี่ยวกับปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานที่เกิดจริงในกลุ่มอาชีพท้องถิ่นเกิด การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม และการทดลองการประยุกต์แนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้ โดยมีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม เลือกประธาน เลขานุการ และคนนำเสนอ เกิดความคิดรวบยอดของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยคุกคามในแต่ละขั้นตอนการทำงาน และแนวทางในการป้องกัน ควบคุม

สรุปผลการจัดกิจกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนาให้ความร่วมมือในการรับฟังการบรรยาย อภิปราย โดยแบ่งฝึกปฏิบัติงาน ได้ดังนี้ กลุ่มทำสวนลำไย 2 กลุ่มและกลุ่มทำนา 1 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุกคามในแต่ละขั้นตอนการทำงาน และแนวทางในการป้องกัน ควบคุม แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุกคามในแต่ละขั้นตอนการทำงาน และแนวทางในการป้องกัน

ควบคุม

กลุ่มทำสวนลำไย 1

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ	แนวทางการป้องกันควบคุม
1	ระยะเตรียมต้นลำไย -ตัดแต่งกิ่ง -ใส่ปุ๋ย	ชีวภาพ : ฝูง ต่อ อุบัติเหตุ : ตกต้นลำไย มีคบาด เคมี : สัมผัสสารเคมีตอนใส่ปุ๋ย การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว จาก การใส่ปุ๋ย พ่นยา กายภาพ : ความร้อน จิตสังคม : ความเครียดจากการ ทะเลาะกับสามี/ภรรยา	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการพ่นยาให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้าบูท -ใช้ไม้คั่น และสวมถุงมือเมื่อผสมยา -เวลาพ่นยาให้ยืนอยู่เหนือลม เมื่อพ่นเสร็จแล้วก็รีบอาบน้ำ -มีความระมัดระวังในการทำงานเสมอ -ด้านจิตสังคม ปล่อยวาง ไม่ต้องเครียดในสิ่งที่จะเกิดขึ้น
2	ระยะต้นลำไยออกดอก -การพ่นยาฆ่าแมลง -การใส่ปุ๋ย -การสูบน้ำใส่สวนลำไย	เคมี : สัมผัสสารเคมีจากการพ่นยาฆ่าแมลง ชีวภาพ : ฝูง ต่อ กายภาพ : เสียงดังจากเครื่องสูบน้ำ การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว จิตสังคม : ความเครียดจากราคาปุ๋ย ยาฆ่าแมลงราคาแพง อุบัติเหตุ : หกล้มจากการเดินพ่นยา	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการพ่นยาให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้าบูท -ใช้ไม้คั่น และสวมถุงมือเมื่อผสมยา -เวลาพ่นยาให้ยืนอยู่เหนือลม เมื่อพ่นเสร็จแล้วก็รีบอาบน้ำ -มีความระมัดระวังในการทำงานเสมอ -ด้านจิตสังคม ปล่อยวาง ไม่ต้องเครียดในสิ่งที่จะเกิดขึ้น

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ	แนวทางการป้องกันควบคุม
3	ระยะเก็บเกี่ยว -การขึ้นต้นลำไย -การพ่นสารเคมี	อุบัติเหตุ : ตกต้นลำไย จิตสังคม : ความเครียดจากราคา ผลผลิตที่ต่ำ การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว ชีวภาพ : ฝูง ต่อ กายภาพ : ความร้อน เคมี : สัมผัสสารเคมีจากการพ่นยา ฆ่าแมลง	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการพ่นยาให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้าบูท -ใช้ไม้กั้น และสวมถุงมือเมื่อผสมยา -เวลาพ่นยาให้ยืนอยู่เหนือลม เมื่อพ่นเสร็จแล้วก็รีบอาบน้ำ -มีความระมัดระวังในการทำงานเสมอ -ด้านจิตสังคม ปล่อยวาง ไม่ต้องเครียดในสิ่งที่เกิดขึ้น

กลุ่มทำสวนลำไย 2

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ	แนวทางการป้องกันควบคุม
1	ระยะเตรียมต้นลำไย	ชีวภาพ : ผี ต่อ อุบัติเหตุ : ตกต้นลำไย ของมีคมบาด เคมี : สัมผัสสารเคมี ผ่น การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว กายภาพ : ความร้อน	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -เวลาพ่นยาให้อยู่เหนือลม -อาบน้ำก่อนการรับประทานอาหาร -มีความระมัดระวังในการทำงานเสมอ
2	สูบน้ำใส่สวนลำไย ใส่ปุ๋ย	ชีวภาพ : แมลงต่างๆ อุบัติเหตุ : หกล้ม เคมี : สัมผัสสารเคมี ผ่น การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว กายภาพ : ความร้อน จิตสังคม : ราคาปุ๋ยแพง	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -กระสอบปุ๋ยหนัก ควรหาคนช่วยยกหรือแบ่งยกทีละครึ่ง -หันมาใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์
3	ใส่สารเร่งดอก	ชีวภาพ : แมลงต่างๆ ต่อ ผี อุบัติเหตุ : หกล้ม เคมี : สัมผัสสารเคมี ผ่น การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว แขน กายภาพ : ความร้อน จิตสังคม : ราคาสารที่ใช้เร่งดอกแพง	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -กระสอบปุ๋ยหนัก ควรหาคนช่วยยกหรือแบ่งยกทีละครึ่ง -เวลาพ่นยาให้อยู่เหนือลม -อาบน้ำก่อนการรับประทานอาหาร

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ	แนวทางการป้องกันควบคุม
4	พ่นยาฆ่าแมลงและเชื้อรา	ชีวภาพ : แมลงต่างๆ ต่อ ฟัง อุบัติเหตุ : หกล้ม เคมี : สัมผัสสารเคมี ผ่น การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว แขน กายภาพ : ความร้อน จิตสังคม : ราคาสารฆ่าแมลง ราคาแพง	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -กระสอบปุ๋ยหนัก ควรหาคนช่วยยกหรือแบ่งยกทีละครึ่ง -เวลาพ่นยาให้ยืนอยู่เหนือลม -อาบน้ำก่อนการรับประทานอาหาร
5	เก็บเกี่ยวผลผลิต	ชีวภาพ : ฟัง ต่อ กายภาพ : ความร้อน เคมี : สัมผัสสารเคมีจากการพ่นยาฆ่าแมลง การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว อุบัติเหตุ : ตกต้นไม้ จิตสังคม : ความเครียดจากราคาผลผลิตที่ต่ำ	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -กระสอบปุ๋ยหนัก ควรหาคนช่วยยกหรือแบ่งยกทีละครึ่ง -อาบน้ำก่อนการรับประทานอาหาร
6	บรรจุถ้ำไยลงกล่อง	ชีวภาพ : ฟัง ต่อ กายภาพ : ความร้อน เคมี : สัมผัสสารเคมีที่ตกค้าง การยศาสตร์ : ปวดหลัง เอว นิ้ว ล็อก อุบัติเหตุ : ของมีคมบาด จิตสังคม : ความเครียดจากราคาผลผลิตที่ต่ำ	-ตรวจเช็คอุปกรณ์ในการใช้งานให้อยู่ในสภาพดีเสมอ -แต่งกายให้มิดชิด ใช้ถุงมือ ผ้าปิดจมูก รองเท้า -กระสอบปุ๋ยหนัก ควรหาคนช่วยยกหรือแบ่งยกทีละครึ่ง -เวลาพ่นยาให้ยืนอยู่เหนือลม -อาบน้ำก่อนการรับประทานอาหาร -มีการพักเป็นระยะๆ ระหว่างการแกะถ้ำไย เพื่อป้องกันไม่ให้นิ้วล็อก

กลุ่มทำนา

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งคุกคามสุขภาพ	แนวทางการป้องกันควบคุม
1	การพรวนดิน	กายภาพ: เสี่ยงและความสั่นสะเทือน จากรถไถนา ความร้อน การยศาสตร์: การเดินตามรถไถ นานๆ ชีวภาพ: แบคทีเรีย อุบัติเหตุ: เปลือกหอยบาด เศษไม้	-ใช้สารลึอดหนู เอียร์ปลั๊ก -สวมเสื้อให้มิดชิด ใส่หมวก -รองเท้าหนัง รองเท้าบูท -พักผ่อนเป็นระยะๆ
2	เตรียมเมล็ดพันธุ์	การยศาสตร์: การยกกระสอบเมล็ด พันธุ์	-ลดจำนวนของที่ยกให้เบาลง
3	การว่าน	กายภาพ: ความร้อน แสงแดด ชีวภาพ: แบคทีเรีย การยศาสตร์: ท่าทางการว่านข้าว	-สวมเสื้อให้มิดชิด ใส่หมวก -รองเท้าหนัง รองเท้าบูท -พักผ่อนเป็นระยะๆ
4	การปลูก	กายภาพ: ความร้อน แสงแดด ชีวภาพ: แบคทีเรีย การยศาสตร์: ท่าการปลูกข้าว ก้ม – เงย อุบัติเหตุ: เปลือกหอยบาด	-สวมเสื้อให้มิดชิด ใส่หมวก -รองเท้าหนัง รองเท้าบูท -พักผ่อนเป็นระยะๆ
5	การใส่ปุ๋ย ใส่ยา ฆ่าหญ้า	เคมี: สารเคมี การยศาสตร์: ท่าทางการว่านปุ๋ย จิตสังคม: เครียดจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม	-สวมถุงมือหนัง ใส่ผ้าปิดจมูก -พักผ่อนเป็นระยะๆ
6	การเก็บเกี่ยว	กายภาพ: แสงแดด เสี่ยงเครื่องเกี่ยว ข้าว เคมี: ฝุ่นข้าว	-ใช้สารลึอดหนู เอียร์ปลั๊ก -สวมเสื้อให้มิดชิด ใส่หมวก -สวมถุงมือหนัง ใส่ผ้าปิดจมูก -รองเท้าหนัง รองเท้าบูท -พักผ่อนเป็นระยะๆ

จากการสังเกตบรรยากาศและวิธีการทำงาน จะเห็นว่าในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 กลุ่มลำไยจะมีลักษณะที่คล้ายกันคือ มีประธานกลุ่ม เลขฯ และผู้นำเสนอ เป็นผู้ชาย มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนผู้หญิงจะมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น เพราะการคิดนั้นผู้หญิงจะมีวิธี การคิดที่ละเอียดกว่าผู้ชาย ซึ่งแตกต่างจากผู้ชายที่จะมีความกล้าแสดงออกมากกว่า สำหรับกลุ่มที่ 3 กลุ่มทำนา ประธานกลุ่ม เลขฯ เป็นผู้ชาย แต่ผู้นำเสนอ เป็นผู้หญิง เนื่องจากขณะที่อยู่ในกลุ่มผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ผู้หญิงคนนี้นำเสนอนี้มีความเป็นมิตรกับทุกคนในกลุ่ม พูดคุยได้ตลอด เมื่อนำเสนอผู้หญิงคนนั้นแนะนำตัวถึงได้ทราบว่า มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วยเช่นกัน สำหรับเลขากลุ่มนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้ชายจะมีลักษณะ การเขียนที่รวดเร็ว ลายมือสวย อ่านง่าย การตัดสินใจที่จะเขียนข้อความเด็ดขาด มีความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนทุกกลุ่ม

วันที่ 28 ธันวาคม 2553

- กิจกรรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ประมาณ 10 นาที

ผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต ผู้เข้ารับการพัฒนามีความสนใจ สนุกสนานและทำท่าทางการยืดเหยียดตามวิทยากร และยังมีการทำท่ายืนซ้ำอีก เพราะทำแล้วรู้สึกสบายตัว

- ในการลงพื้นที่ก่อนการอบรม พบว่า บ้าน สถานที่ทำงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ยังคงต้องมีการปรับปรุงสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ ต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทำงานที่ปลอดภัย เช่น การจัดเก็บสารเคมีทั้งที่ใช้แล้วและยังไม่ได้ใช้ การติดตั้งและการใช้ปลั๊กไฟหลายปลั๊กในเต้าเสียบเดียวกัน การนั่งเก้าอี้ทำงานที่ไม่ถูกต้องกับท่าทางการทำงาน รวมทั้งสุขนิสัยในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ในการอบรมนี้จึงมีการบรรยาย โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประจวบฯ เรื่องหลักการทำงานที่ปลอดภัย การปรับสภาพความเป็นอยู่ สภาพการทำงานของเกษตรกร สิ่งแวดล้อมที่มีอันตรายในการทำงาน การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ปฏิบัติงาน และความปลอดภัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน มีการบรรยายพร้อมยกตัวอย่าง เช่น กลุ่มอาชีพการทำสวนลำไยและแกะลำไย จะใช้แก้วนํ้าใบเดียวกันในการคั้นนํ้า เพราะทุกคนเร่งรีบ แข่งขันกับเวลา เพื่อให้ได้ผลผลิตให้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงความสะอาดและโรคที่เกิดขึ้นได้ และชมวิดีโอตัวอย่างสถานที่ทำงานที่มีการจัด 5 ส. ให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลับไปปรับปรุงสภาพบ้าน สถานที่ทำงานของตนเอง

ผลการจัดกิจกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนาให้ความร่วมมือในการรับฟังการบรรยาย ภายหลังจากการบรรยายผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยวิทยากรยกประเด็นของวิธีการกำจัดกาชณะที่บรรจุยาฆ่าแมลง ให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มใหญ่สามารถบอกได้ถึงวิธีการในการกำจัดได้ถูกต้อง เช่น มีผู้เข้าร่วมการพัฒนาคนหนึ่ง ซึ่งเป็น อสม.ด้วย ตอบว่า “สวนลำไยของลุงอยู่ห่างจากหมู่บ้านมาก กระจบองสารเร่งดอกลำไยที่หมดแล้ว ลุงเอาไปฝังดินที่สวนนั้น

แหละ” สำหรับ การปรับปรุงสถานที่ทำงานจากการชมวิดีโอสถานที่ทำงานที่มีการจัด 5 ส. ผู้เข้ารับการพัฒนาให้ความสนใจ มีการเล่าประสบการณ์ของตนเอง เช่น บ้านของผู้เข้ารับการพัฒนาคนหนึ่งเป็นที่แกล้ง “จะมีคนมารีบจ้างแกล้งไ้มาก การใช้ปลั๊กไฟในการเสียบปลั๊กโทรทัศน์ชาร์ตแบตฯโทรศัพท์ บางคนก็เปิดวิทยุด้วย โดยใช้เต้าเสียบอันเดียวกัน แล้วมีครั้งหนึ่งเกิดประกายไฟขึ้น ทำให้เต้าเสียบนั้นไหม้และใช้ไม่ได้อีกเลย หลังจากที่ลุงเป็น อสอช. แล้วลุงก็จะกลับไปทำและบอกกับคนที่มาแกล้งถึงวิธีการใช้ที่ถูกต้อง อันตรายที่จะเกิดขึ้นด้วย” ผลจากการยกตัวอย่างเรื่องใช้เต้าเสียบอันเดียวกันในการคัมน้ำ ผู้เข้ารับการพัฒนาเห็นว่า เราทุกคนทำอย่างนั้นจริง ไม่แต่กลุ่มทำสวนลำไย กลุ่มทำนาก็เหมือนกัน “วันไหนที่เราไปทำนา จะมีคนมาปลุกนาประมาณ 5-6 คน เวลากินน้ำเราก็ใช้เต้าเสียบอันเดียวกัน แต่จากนี้ไปเราขอเสียเวลานิดหน่อย ขอมที่จะเอาเต้าเสียบตัวไปด้วย (เต้าพลาสติกก็ได้ มันเบาคิด) เพื่อสุขภาพร่างกายที่ดีของเราเอง”

- กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประตูป่าเป็นวิทยากรในการบรรยาย เรื่องหลักการทำงานที่ปลอดภัย การปรับสภาพความเป็นอยู่ สภาพการทำงานของเกษตรกร สิ่งแวดล้อมที่มีอันตรายในการทำงาน การดูแลสุขภาพ มีการบรรยายพร้อมยกตัวอย่างการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานและการปรับกฎเกณฑ์การทำงานเพื่อความปลอดภัยในกลุ่มแรงงานนอกระบบของกลุ่มแกล้งลำไย บ้านศรีดอนไชย กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตำบลแม่ทา กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวโพด ตำบลทาเหนือ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการคิดปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานในกลุ่มอาชีพของตนเอง ได้ จากนั้นมีการทำกิจกรรมโดยแบ่งกลุ่มตามกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มทำสวนลำไย 2 กลุ่มและกลุ่มทำนา 1 กลุ่ม ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาช่วยกันคิดวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะในหัวข้อ “การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มอาชีพของตนเอง” ตามประเด็น ดังนี้ การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การจัดระเบียบขั้นตอนในการทำงานการจัดระเบียบเวลาในการทำงาน

ผลการจัดกิจกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนาให้ความร่วมมือในการรับฟังการบรรยาย ภายหลังจากการบรรยายผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีข้อสงสัย และซักถาม วิทยากรเป็นผู้ตอบคำถามให้แก่ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนามีการยกตัวอย่างการปรับสภาพการทำงาน เช่น ป้าคนหนึ่งแกล้งลำไย ตลอดทั้งวัน ทำให้เกิดอาการปวดหลัง ปวดเอว ป้าบอกว่าวิธีการแก้ไขของป้าก็คือ “ตอนแรกเวลานั่งป้าก็นั่งเก้าอี้ที่ไม่มีที่พิงหลัง แล้วก็นั่งแกล้งทั้งวัน อย่างนั้นแหละ เพราะกลัวได้เงินน้อย แต่หลังจากมีอาการปวดหลัง ปวดเอว ป้าก็เปลี่ยนมานั่งเก้าอี้พลาสติกตัวเล็กที่มีที่พิงหลัง ซื้อมาจากตลาดนั้นแหละ ตัวละ 99 บาท ต่อไปป้าก็จะลุกขึ้นเดิน ยืดเส้น ยืดสายบ้าง ตามที่หมอบอกเจ้า” สรุปผลจากการคิด

วิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะในหัวข้อ “การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มอาชีพของตนเอง”

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทำสวนลำไย 1

การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

- จัดที่พักของคนให้อยู่ห่างจากต้นลำไย เพราะที่ต้นลำไยมีการฉีดพ่นสารเคมีต่างๆ
- จัดเก็บอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น เครื่องพ่นสารเคมี
- ทำบันไดที่แข็งแรง ใช้พาดต้นลำไยที่มีความสูง
- สร้างโรงเรือนที่เก็บสารเคมี อุปกรณ์ต่างๆ แยกออกจากที่พักของคน

การจัดระเบียบขั้นตอนในการทำงาน

- ตรวจสอบอุปกรณ์ให้มีสภาพดีก่อนใช้
- แต่งกายให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือ ก่อนลงมือทำงาน
- เมื่อจะฉีดพ่นสารเคมีต้องยืนอยู่เหนือลม
- เมื่อใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ เสร็จแล้วควรทำความสะอาดและเก็บไว้ที่โรงเรือน

การจัดระเบียบเวลาในการทำงาน

- ทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง
- จัดตารางเวลาให้ชัดเจน เช่น เริ่มทำงาน 09.00 น. พักรับประทานอาหาร 12.00 – 13.00 น. เลิกงาน 17.00 น. และมีการพักเมื่อรู้สึกเหนื่อยล้า

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทำสวนลำไย 2

การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

- จัดเก็บอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น เครื่องพ่นสารเคมี มิด ถึงผสมยา
- ใช้บันไดแทนมาป็นขึ้นต้นลำไย
- สร้างที่เก็บสารเคมี อุปกรณ์ต่างๆ ในสวนลำไย เพื่อลดการขนกลับมาบ้าน

การจัดระเบียบขั้นตอนในการทำงาน

- ตรวจสอบอุปกรณ์ให้มีสภาพดีก่อนใช้
- แต่งกายให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือ ก่อนลงมือทำงาน
- ทำความสะอาดร่างกายเมื่อทำงานเสร็จ
- เมื่อใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ เสร็จแล้วควรทำความสะอาดและเก็บไว้ที่โรงเรือน

การจัดระเบียบเวลาในการทำงาน

- ทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง
- พักรับประทานอาหาร และเมื่อรู้สึกเหนื่อยล้า

กลุ่มที่ 3 กลุ่มทำนา

การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

- สร้างห้างหรือตูบ ไม้เป็นที่พักกลางวัน หลบแดด เป็นที่ทานอาหาร
- มีห้องน้ำ/ห้องส้วมที่ห้างหรือตูบ
- จัดที่เก็บสารเคมี อุปกรณ์ต่างๆ แยกออกห่างคน เพื่อลดการสัมผัสสารเคมี

การจัดระเบียบขั้นตอนในการทำงาน

- ตรวจสอบอุปกรณ์ให้มีความปลอดภัยก่อนใช้
- แต่งกายให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกัน เช่น หมวก รองเท้าบูท ก่อนลงมือทำงาน
- ทำความสะอาดร่างกายก่อนทานอาหารและเมื่อทำงานเสร็จ
- เมื่อใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ เสร็จแล้วควรทำความสะอาดและเก็บไว้ที่โรงเรือน

การจัดระเบียบเวลาในการทำงาน

- ทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง
- พักรับประทานอาหาร 12.00 – 13.00 น. พักดื่มน้ำบ่อยๆ เนื่องจากอยู่กลางแจ้งนาน เสียเหงื่อมาก
- กิจกรรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ประมาณ 10 นาที

ผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต ผู้เข้ารับการพัฒนามีความสนใจ สนุกสนานและทำท่าทางการยืดเหยียดตามวิทยากร และยังมีการทำท่านั้นซ้ำอีก เพราะทำแล้วไม่เมื่อยนอน

- กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลประจวบเป็นวิทยากรร่วมกันในการบรรยาย การอภิปราย การเล่นเกมเกี่ยวกับการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ เกมแรกเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามัคคีในการทำงาน เกมที่สองเกี่ยวกับการสื่อสาร และเกมที่สามเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ

ผลการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้เข้าร่วมการพัฒนาเกิดความคิดรวบยอดจากกิจกรรมการเล่น เกม และมีการประยุกต์แนวคิดที่ได้จากเกมมาใช้ในการทำงานร่วมกัน ว่าการสื่อสารที่ดีและการทำงานเป็นทีมจะทำให้งานเสร็จได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานคนเดียว ตัวอย่างเช่น ผู้เข้ารับการพัฒนาคณะหนึ่งบอกว่า “แม่นแล้วคับ ตอนที่ผมทำงานคนเดียว ก็บะออก

ก็จะรู้จะถามไฟที่ไหน แต่ถ้าเขาทำงานร่วมกัน ถ้าเขาคิดจะออกข้อนี้ อาจจะมีคนคิดออกก็ได้ครับ”
มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ผลของการเล่นเกมส์ คือ

1. การเสริมสร้างความสามัคคีในการทำงาน คือ เกมส์ขึ้นบนกระดานหนังสือพิมพ์
วิธีการเล่น คือ ขึ้นแรกให้เท้าของสมาชิกทุกคนอยู่บนกระดานหนังสือพิมพ์วิธีการใดก็ได้ แล้วจับเวลา 10 วินาที ขึ้นต่อไปให้พ้นกระดานหนังสือพิมพ์ให้มีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ แต่เท้าของสมาชิกทุกคนยังอยู่บนกระดานหนังสือพิมพ์ได้ ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่ากลุ่มที่สามารถทรงตัวอยู่ได้โดยใช้เวลานานที่สุด เป็นกลุ่มที่ชนะ

สรุป จากเกมส์ได้ว่า ถึงกระดานจะมีขนาดเล็กเพียงใด ถ้าสมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคี มีความรักใคร่กลมเกลียว หาวิธีการที่จะขึ้นให้ได้ ก็จะผ่านมันไปได้ เปรียบเทียบกับเวลาเราทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ถ้าเรามีความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจ ช่วยกันทำงาน ช่วยกันแก้ปัญหา เราก็สามารถผ่านปัญหานั้นไปได้อย่างง่ายดาย

2. การสื่อสาร คือ เกมส์บอกต่อคำ โดยใช้คำว่า “ไฟลูกไหม้ลาม เอาขันตักน้ำ หดข้างฝา”

วิธีการเล่น คือ ให้ผู้เล่นแต่ละทีมยืนเข้าแถวเรียงตอนลึก คนแรกที่ยืนหัวแถวรับกลุ่มคำจากวิทยากร ซึ่งเป็นกลุ่มคำเดียวกันทุกกลุ่ม แล้วบอกต่อไปทีละคน จนถึงคนสุดท้ายต้องเขียนคำนั้นให้กับวิทยากร ทีมใดที่เขียนถูกต้อง ครบถ้วนทุกคำ เป็นเสร็จเป็นทีมแรก ก็จะเป็นทีมที่ชนะ

สรุป จากเกมส์ได้ว่า ฟังเนื้อหาให้ใจก่อน เอาเนื้อหาที่เราได้ฟังไปบอกต่อ มีการทวนซ้ำเพื่อความมั่นใจ ไม่มีการแต่งเติมคำอื่นไปอีก เปรียบเทียบกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงของ อสอช. แล้วนำไปบอกให้กับสมาชิกได้รู้ว่าสิ่งใดคือความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายได้ ถ้า อสอช. สื่อสารบกพร่อง ไม่ครบถ้วน จะทำให้ความหมายของสิ่งที่เราจะสื่อสารให้ผู้อื่นเปลี่ยนไป และสุดท้ายก็มีการปฏิบัติที่ผิดได้

3. การเป็นผู้นำ คือ เกมส์ใบ้คำ มีทั้งกลุ่มคำทั้งหมด 4 กลุ่มคำ

วิธีการเล่น คือ ให้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา 1 คน เพื่อเป็นคนใบ้และรับกลุ่มคำ กลุ่มไหนที่ใช้เวลาในการใบ้คำน้อยที่สุดเป็นกลุ่มที่ชนะ กลุ่มที่ 1 คำว่า “เว่นตา, ผดผื่น” กลุ่มที่ 2 คำว่า “ฟ้ากันเปื้อน, คลื่นไส้” กลุ่มที่ 3 คำว่า “นิ้วล็อก, เอียร์ปลั๊ก” กลุ่มที่ 4 “หูตึง, หมวกกันน็อก”

สรุป คนที่ออกมาเป็นคนใบ้คำนั้น เปรียบเสมือน คนที่เป็นผู้นำ ถ้าคนที่เป็นผู้นำมีความกล้าแสดงออกในท่าทางที่บ่งบอกและมีความเข้าใจในกลุ่มคำนั้น มีการสื่อสารที่ดี ถูกต้อง ก็ทำให้สมาชิกในทีมหรือผู้ที่รับสารมีความเข้าใจที่ตรงกันและถูกต้อง

ระยะที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

หลังจากเข้ารับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัยครบตามกำหนดเวลาในการอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบในก่อนการเข้ารับการพัฒนา (Pre-test) พบว่าการทดสอบ (Post-test) มีผลดังนี้ คือ ทุกหัวข้อที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทุกข้อ ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจภายหลังเข้าร่วมรับการพัฒนาระบุแสดงดังตารางที่ 9

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ย จำนวน ร้อยละ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมหลังเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)

ข้อที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน

ตาราง 6.1 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน หลังเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) อสอช.มาจากคำว่าอะไร	25	สูง
2) อาสาสมัครอาชีวอนามัยมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในชุมชน	24	สูง
3) ข้อใดต่อไปนี้เป็นโรคจากการทำงาน	25	สูง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	25	สูง
5) การออกกำลัง การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพของคนทำงานด้านใด	25	สูง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 24.8, S = 0.447$	สูง

จากตาราง 6.1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องอาสาศัมคราชีวนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.8 ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง เมื่อพิจารณาข้อคำถามหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนารู้ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 1) ความหมายของคำว่า อสอช. ข้อ 3) โรคจากการทำงาน ข้อ 4) ปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน และข้อ 5) ปัจจัยกำหนดสุขภาพของคนทำงานในด้านพฤติกรรม/วิถีการดำเนินชีวิต และรองลงมาคือ ข้อ 2) บทบาทหน้าที่ของอาสาศัมคราชีวนามัย

ข้อที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน

ตาราง 6.2 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน หลังเข้ารับการพัฒนากิจการปฏิบัติงานของอาสาศัมคราชีวนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยคุกคามด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	22	สูง
2) สิ่งใดต่อไปนี้เป็นปัจจัยคุกคามสภาพแวดล้อมการทำงานด้านการยศาสตร์	22	สูง
3) อันตรายจากสภาพแวดล้อมทางเคมีสามารถเข้าสู่ร่างกายทางใดได้บ้าง	25	สูง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นผลเสียจากความร้อนที่มีต่อร่างกาย	20	สูง
5) ปัจจัยคุกคามด้านอุบัติเหตุเกิดจากสิ่งใดต่อไปนี้เป็น	25	สูง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 22.8, S = 2.168$	สูง

จากตาราง 6.2 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.8 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาข้อคำถามหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนารู้ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 3) การเข้าสู่ร่างกายของอันตรายจากสภาพแวดล้อมทางสารเคมี และข้อ 5) ปัจจัยคุกคามด้านอุบัติเหตุ รองลงมาคือ ข้อ 1) ปัจจัยคุกคามด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และ 2) ปัจจัยคุกคามสภาพแวดล้อมการทำงานด้านการยศาสตร์

ข้อที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 6.3 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม หลังเข้ารับการพัฒนากิจการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ (n=25)

การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการป้องกัน แก้ไขควบคุมอันตรายในการทำงาน	24	สูง
2) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการควบคุมที่แหล่งกำเนิด	21	สูง
3) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นหลักการป้องกันควบคุมอันตรายในการทำงานที่ใด	24	สูง
4) ความเสี่ยงในการทำงานหมายถึงอะไร	21	สูง
5) ข้อใดแนวทางการป้องกันควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	24	สูง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 22.8, S = 1.643$	สูง

จากตาราง 6.3 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.8 ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง เมื่อพิจารณาข้อคำถามหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 1) หลักการป้องกัน แก๊สควบคุมอันตรายในการทำงาน ข้อ 3) อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เป็นหลักการป้องกันควบคุมอันตรายในการทำงานปัจจัยคุกคามด้านอุบัติเหตุ และข้อ 5) แนวทางในการป้องกันควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคจากการประกอบอาชีพสิ่งแวดล้อม และรองลงมาคือ ข้อ 2) การควบคุมที่แหล่งกำเนิด และข้อ 4) ความเสี่ยงในการทำงาน

ข้อที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน

ตาราง 6.4 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน หลังเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายข้อ (n=25)

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	25	สูง
2) ข้อใดต่อไปนี้เป็นสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย	20	สูง
3) ความสำคัญของการปรับปรุงสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมคืออะไร	25	สูง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย	20	สูง
5) เราควรทำงานวันละกี่ชั่วโมงจึงจะเหมาะสมกับสภาพร่างกาย	24	สูง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 22.8, S = 2.588$	สูง

จากตาราง 6.4 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.8 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาข้อคำถามหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 1) อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และข้อ 3) ความสำคัญของการปรับปรุงสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อม และรองลงมาคือ ข้อ 5) ระยะเวลาทำงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายในแต่ละวัน

ข้อที่ 5 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ

ตาราง 6.5 จำนวนร้อยละด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ หลังเข้ารับการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายข้อ (n=25)

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ	คะแนน	ระดับความรู้
1) ข้อใดต่อไปนี้เป็นประเภทของสื่อ	24	สูง
2) เสียงตามสายเป็นสื่อประเภทใด	25	สูง
3) ข้อใดไม่ใช่ประเด็นหลักของการสื่อสารที่ปลอดภัย	25	สูง
4) ข้อใดต่อไปนี้เป็นหลักการทำงานเป็นทีม	24	สูง
5) กิจกรรมใดต่อไปนี้เป็นการทำงานเป็นทีม	25	สูง
คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X} = 24.6, S = 0.548$	สูง

จากตาราง 6.5 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 24.6 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาข้อคำถามหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาฯ ได้คะแนนมากที่สุดคือ ข้อ 2) สื่อประเภทเสียงตามสาย ข้อ 3) ประเด็นหลักของการสื่อสารที่ปลอดภัย และข้อ 5) กิจกรรมการทำงานเป็นทีม และรองลงมาคือ ข้อ 1) ประเภทของสื่อ และข้อ 4) หลักการทำงานเป็นทีม

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยร้อยละความรู้ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม หลังการเข้ารับการพัฒนากิจการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) จำแนกตามรายชื่อ จำนวน 5 ข้อ

หัวข้อแบบทดสอบ	คะแนน	ระดับความรู้
1. อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	24.8	สูง
2. ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	22.8	สูง
3. การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	22.8	สูง
4. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	22.8	สูง
5. การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ	24.6	สูง
รวม	$\bar{X} = 23.56, S = 1.043$	สูง

จากตาราง 7 ระดับคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.56 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1.อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.8 รองลงมาคือ ข้อ 5.การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.6 และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2.ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน ข้อ 3. การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมและข้อ 4. คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.8 เท่ากัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและร้อยละของการประเมินความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัยก่อนและหลังเข้าร่วมการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

หัวข้อแบบทดสอบ	คะแนนก่อน	ระดับความรู้	คะแนนหลัง	ระดับความรู้
1. อาสาสมัครอาชีวอนามัยและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน	16.0	ปานกลาง	24.8	สูง
2. ปัจจัยคุกคาม/การประเมินความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	7.6	ต่ำ	22.8	สูง
3. การประเมินความเป็นอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	15.2	ปานกลาง	22.8	สูง
4. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน	13.6	ปานกลาง	22.8	สูง
5. การสื่อสาร การทำงานเป็นทีมการเป็นผู้นำ	17.2	ปานกลาง	24.6	สูง
รวม	$\bar{X} = 13.92, S = 3.767$	ปานกลาง	$\bar{X} = 23.56, S = 1.043$	สูง

จากตาราง 8 พบว่าการประเมินความสามารถหลังการเข้าร่วมการอบรมการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 13.92 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเข้าร่วมการอบรมเท่ากับ 23.56 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรวมระหว่างคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (n=25)

	Mean	N	Std. Deviation	t	df	Sig. (2-tailed)
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	13.92	5	3.767	-6.734	4	.003**
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	23.56	5	1.043			

พบว่า ค่า $t = -6.734$ และ $Sig = 0.003 < \alpha 0.05$ ตกอยู่ในเขตวิกฤต นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือสามารถอนุมานได้ว่า การจัดกิจกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่โรคความดันโลหิตสูง ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เพิ่มขึ้น

สรุปผลการประเมินการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมจากการทำงาน โดยการสอบถาม สังเกต และสัมภาษณ์

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ได้รับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจดีขึ้นหลังจากการอบรม เช่น จากการสอบถาม การสังเกตของผู้วิจัยในกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานในการแสดงความคิดเห็นของผู้ได้รับการพัฒนาคนหนึ่ง “ตอนแรกเวลานั่งป้าก็นั่งเก้าอี้ที่ไม่มีที่พิงหลัง แล้วก็นั่งแกะลำไยทั้งวัน อย่างนั้นแหละ เพราะกลัวได้เงินน้อย แต่หลังจากมีอาการปวดหลัง ปวดเอว ป้าก็เปลี่ยนมานั่งเก้าอี้พลาสติกตัวเล็กที่มีที่พิงหลัง ซื้อมาจากตลาดนั้นแหละ ตัวละ 99 บาท ต่อไปนี่ป้าก็จะลุกขึ้นเดิน ยืดเส้น ยืดสายบ้าง ตามที่หมอบอกเจ้า” แสดงว่า ป้าคนนี้ได้รับความรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการปวดหลังเบื้องต้น ในกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในการทำงาน ผู้ได้รับการพัฒนาคนหนึ่งตอบว่า “เขา

เดินไถนาด้วยเท้าเปล่า (เพราะความเคยชิน) มักจะถูกเปลือกหอยบาดเท้าอยู่บ่อยๆ แต่หลังจากการอบรมครั้งนี้แล้วเขาจะใส่รองเท้าบูทในการไถนา เพราะต้องรักษาสุขภาพตนเองและเป็นแบบอย่างให้กับคนชุมชน เนื่องจากเราเป็น อสอช.แล้ว” กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงาน ได้มีการสอบถามผู้เข้าร่วมอบรมเพื่อการมีส่วนร่วมคือ คิดว่าทำไมสถานภาพสมรสจึงเป็นสิ่งที่กำหนดสุขภาพ ผู้เข้าร่วมการพัฒนาคนหนึ่งว่าตอบ “เพราะการมีคู่ชีวิตจะมีการดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ ดูแลกัน ยามเมื่อเราเจ็บป่วยก็มีคนเตือนให้กินยา ดูแลเรื่องอาหารการกิน รู้ว่าเราชอบกินอะไร ก็หามาให้กิน” ผู้วิจัยจึงได้สอบถามผู้เข้ารับการพัฒนามีอีกคนหนึ่งว่าคำตอบถูกต้องและเห็นด้วยหรือไม่ “เห็นโดยเนาะเจ้า เพราะว่าถ้าเป็นโสดมันจะมีไฟหื้อห่วงหา ก็นะยังก็ได้ กินหื้อแล้วเป็นคาบๆ บะสนว่าจะมีประโยชน์ก่อ กินหื้ออ้อมก็พอแล้ว” และจากการสังเกต การทำกิจกรรมการทดสอบความรู้หลังจากวิทยากรบรรยายจบ คือ วิทยากรให้ระบุนาบุคคลในภาพกำลังเสี่ยงกับปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านใดบ้างและปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อสุขภาพอย่างไร แบ่งเป็น 5 กลุ่ม สรุปจากการตอบคำถามได้ดังแสดงหน้า 56-58 หลังจากได้รับความรู้ในเรื่องปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและปัจจัยกำหนดสุขภาพคนทำงานแล้ว ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ ปัจจัยคุกคาม และผลที่มีต่อสุขภาพจากภาพได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าจะไม่ครบทุกตัวก็ตาม

2. ด้านการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ด้านการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจดีขึ้นหลังจากการอบรม จากการสัมภาษณ์ของผู้เข้ารับการพัฒนานบ้านของลุงเป็นที่เกาะลำไยพบว่าการเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ดีขึ้น “จะมีคนมารับจ้างเกาะลำไยมาก การใช้ปลั๊กไฟใน การเสียบปลั๊กโทรทัศน์ ชาร์ตแบตเตอรี่ โทรศัพท์ บางคนก็เปิดวิทยุด้วย โดยใช้เต้าเสียบอันเดียวกัน แล้วมีครั้งหนึ่งเกิดประกายไฟขึ้น ทำให้เต้าเสียบนั้นไหม้และใช้ไม่ได้อีกเลยหลังจากที่ลุงเป็น อสอช.แล้วลุงก็จะกลับไปทำและบอกกับคนที่มาเกาะลำไยถึงวิธีการใช้ที่ถูกต้อง อันตรายที่จะเกิดขึ้นด้วย” และจากการสังเกตของผู้วิจัย เมื่อมีการลงพื้นที่เข้าไปในสถานที่ปฏิบัติงานจริง ก่อนเข้ารับการพัฒนา สถานที่ทำงาน มีการจัดวางสิ่งของ เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดการทำ 5 ส.หรือบางสถานที่ยังไม่การใช้ปลั๊กไฟ หลายอันในเต้าเสียบเดียวกัน แต่ในการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย มีการลงพื้นที่อีกครั้ง พบว่า หลังจากที่ได้รับความรู้จากการเข้ารับการพัฒนาในเรื่องการปรับปรุงสถานที่ทำงาน อสอช.มีการทำ 5 ส.เพื่อปรับปรุงทั้งที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานดีขึ้นกว่าเดิม ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน มีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาช่วยกันคิดวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะในหัวข้อ “การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

และสภาพการทำงานให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มอาชีพของตนเอง” ตามประเด็นดังนี้ การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การจัดระเบียบขั้นตอนในการทำงาน การจัดระเบียบเวลาในการทำงาน สรุปผลได้ดังแสดงหน้า 66-68 ถึงว่าแม้จะเป็นเพียงแค่การคิดไว้ก่อนว่าเราควรจะมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มอาชีพของตนเองอย่างไร แต่สิ่งที่ผู้เข้ารับการพัฒนาช่วยกันคิดออกมานั้น ก็สื่อให้เห็นว่า ทุกคนมีความพร้อมและยอมรับที่จะทำการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น และถ้าเราเริ่มที่จะมีการเฝ้าระวังโรคจาก การประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่ดี ก็เป็นการป้องกันที่ดีได้ และจากการติดตามหลังการอบรมการพัฒนาการปฏิบัติงานอาสาสมัครอาชีวอนามัย พบว่า กิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ เรื่อง การปรับเปลี่ยนท่าทางการทำงาน รองลงมาคือ การแนะนำอุปกรณ์/วิธีการทำงานของอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล/การใช้เครื่องมือทุ่นแรง และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 10)

3. ด้านทัศนคติ

จากการสังเกตในการอบรม ผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิด ทัศนคติในเชิงบวกกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครอาชีวอนามัย จะเห็นได้จากคำพูดของ ผู้เข้ารับการพัฒนาคณะหนึ่ง “เขาเดินไถนาด้วยเท้าเปล่า (เพราะความเคยชิน) มักจะถูกเปลือกหอยบาดเท้าอยู่บ่อยๆ แต่หลังจากการอบรมครั้งนี้แล้วเขาจะใส่รองเท้าบูทในการไถนา เพราะต้องรักษาสุขภาพตนเองและเป็นแบบอย่างให้กับคนชุมชน เนื่องจากเราเป็น อสอช.แล้ว” โดยจากการสอบถามถึงความหมายของคำพูดคือ เราเป็น อสอช.แล้ว เราต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และเราได้ผ่านการอบรมแล้ว เราต้องให้ความรู้และแนะนำสิ่งที่ถูกต้องให้กับคนอื่นในชุมชนได้ และจากคำพูด “แม่นแล้วคับ ตอนที่ผมทำงานคนเดียว ก็บะฮ้ออก ก็บะฮ้อจะถามไฟที่ไหน แต่ถ้าเขาทำงานฮ่วมกัน ถ้าเขาคิดบะฮ้อออกฮ้อนี้ อาจจะมีคนคิดออกก็ได้คับ” แสดงว่าผู้เข้ารับการพัฒนาเชื่อว่าการสื่อสารที่ดีและการทำงานเป็นทีม จะทำให้งานเสร็จได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานด้วยคนเดียว

ส่วนที่ 3 การติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย

โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งใช้แบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัย(อสอช.) รายบุคคล สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และแบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน

1. แบบติดตามสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน สำหรับอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน (อสอช.)

ตาราง 10 ข้อมูลการปฏิบัติงานในปัจจุบันของอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน หลังจากอบรมแล้ว

ตาราง 10.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของอาสาสมัครอาชีวอนามัยเกี่ยวกับข้อมูลกิจกรรมด้านการให้ความรู้

กิจกรรมด้านการให้ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1.อันตรายจากความร้อน	1	4.0
2.อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล	3	12.0
3.การตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า	1	4.0
4.อันตรายจากสารเคมี	5	20.0
5.ท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้อง	9	36.0
6.สถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับอาชีพ	5	20.0
7.อันตรายจากเครื่องจักร	1	4.0
รวม	25	100.0

จากตาราง 10.1 พบว่าหลังจากการอบรมแล้วกิจกรรมด้านการให้ความรู้ที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ เรื่อง ท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ อันตรายจากสารเคมี และสถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.0 เท่ากัน สำหรับกิจกรรมด้านการให้ความรู้ที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ เรื่อง อันตรายจากความร้อนการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า อันตรายจากเครื่องจักร คิดเป็นร้อยละ 4.0 เท่ากัน

ตาราง 10.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของอาสาสมัครอาชีวอนามัยเกี่ยวกับข้อมูลกิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพ

กิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.การพักในเวรทำงาน	3	12.0
2.การเก็บอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้แล้ว	3	12.0
3.การแนะนำอุปกรณ์/วิธีการทำงานของอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล/การใช้เครื่องมือทุ่นแรง	6	24.0
4.การปรับสภาพแวดล้อมในห้องทำงาน	4	16.0
5.การปรับเปลี่ยนท่าทางการทำงาน	9	36.0
รวม	25	100.0

จากตาราง 10.2 พบว่าหลังจากการอบรมแล้วกิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ เรื่อง การปรับเปลี่ยนท่าทางการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ การแนะนำอุปกรณ์/วิธีการทำงานของอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล/การใช้เครื่องมือทุ่นแรง คิดเป็นร้อยละ 24.0 สำหรับกิจกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ เรื่อง การพักในเวรทำงาน และการเก็บอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 12.0 เท่ากัน

ตาราง 10.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของอาสาสมัครอาชีวอนามัยเกี่ยวกับข้อมูลการเก็บข้อมูล

กิจกรรมด้านการเก็บข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1.จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุจากของมีคม	3	12.0
2.จำนวนผู้ป่วยที่มีอาการปวดเมื่อยจากการทำงาน	5	20.0
รวม	8	32.0

จากตาราง 10.3 พบว่าหลังจากการอบรมแล้วกิจกรรมด้านการเก็บข้อมูล จำนวน 8 คน (จากอาสาสมัครที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 25 คน) เรื่องที่อาสาสมัครอาชีวอนามัยได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ เรื่อง จำนวนผู้ป่วยที่มีอาการปวดเมื่อยจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุจากของมีคม คิดเป็นร้อยละ 12.0

ตาราง 11 ข้อมูลเพื่อการติดตามสนับสนุน

ตาราง 11.1 แสดงค่าจำนวนและค่าร้อยละความต้องการติดตามสนับสนุนในด้านความรู้และการสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ

ข้อมูลเพื่อการติดตามสนับสนุน	ต้องการ		ไม่ต้องการ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ท่านต้องการความรู้ในเรื่องใดเพิ่มเติมเพื่การดำเนินงาน/การดูแลผู้ป่วยสุขภาพสมาชิกในกลุ่มอาชีพหรือไม่	15	60.0	10	40.0	25	100.0
2.ท่านต้องการให้มีการสนับสนุนอื่นๆในเรื่องใดเพิ่มเติมเพื่การดำเนินงาน/การดูแลผู้ป่วยสุขภาพสมาชิกในกลุ่มอาชีพหรือไม่	17	68.0	8	32.0	25	100.0

จากตาราง 11.1 พบว่าอาสาสมัครอาชีวอนามัยที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการการสนับสนุนด้านความรู้เพิ่มเติมเพื่การดำเนินงาน/การดูแลผู้ป่วยสุขภาพสมาชิก ร้อยละ 60.0 ส่วนใหญ่ต้องการให้สนับสนุนในเรื่อง หลักความปลอดภัยในที่ทำงาน ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้ในกลุ่มอาชีพ อันตรายจากการทำงาน การป้องกันควบคุมโรคและภัยจากการทำงาน และอาสาสมัครอาชีวอนามัยที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการด้านการสนับสนุนอื่นๆเพื่การดำเนินงาน/การดูแลผู้ป่วยสุขภาพสมาชิก ร้อยละ 68.0 ส่วนใหญ่ต้องการให้สนับสนุนในเรื่อง การตรวจสุขภาพตามความเสี่ยง การสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือ และค่าตอบแทนในการทำงาน และพบว่าอาสาสมัครอาชีวอนามัยที่ตอบแบบสอบถามไม่มีความต้องการการสนับสนุนด้านความรู้และการสนับสนุนอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่การดำเนินงาน/การดูแลผู้ป่วยสุขภาพสมาชิก ร้อยละ 40.0 และ 32.0 ตามลำดับ

2. แบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.)

ตาราง 12 แสดงค่าจำนวนและค่าร้อยละผลการปฏิบัติงานจริงของอาสาสมัครอาชีวอนามัย
ในชุมชน

สมรรถนะที่คาดหวัง/ควรมี	ผลการปฏิบัติงาน					
	ดำเนินการ ได้		ต้อง ปรับปรุง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำงาน						
1.มีความรู้เกี่ยวกับโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	25	100.0	0	0	25	100.0
2.มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพของตน	24	96.0	1	4.0	25	100.0
3.สามารถระบุความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพได้	24	96.0	1	4.0	25	100.0
4.สามารถระบุถึงวิธีการลดความเสี่ยงจากการทำงานได้	25	100.0	0	0	25	100.0
5.ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอาชีวอนามัยเบื้องต้นเพื่อลดความเสี่ยง ในการทำงานของกลุ่มอาชีพ เช่น การจัดสถานที่ทำงานให้เรียบร้อยและ ปลอดภัย	25	100.0	0	0	25	100.0
6.สามารถถ่ายทอดความรู้หรือสถิติวิธีการเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจาก การทำงานในสมาชิกในกลุ่มอาชีพได้	25	100.0	0	0	25	100.0
ด้านการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม						
1.สามารถเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยใช้ทักษะเบื้องต้นได้ เช่น รู้ ว่างานที่ทำมีสิ่งใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	25	100.0	0	0	25	100.0
2.สามารถค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิด จากการทำงานได้	25	100.0	0	0	25	100.0
3.สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง เช่น การใช้หน้ากากอนามัย ถุงมือ	25	100.0	0	0	25	100.0
4.สามารถแนะนำ ให้ความรู้ ในเรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ได้	25	100.0	0	0	25	100.0
5.สามารถสร้างและขยายเครือข่ายความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่ม อาชีพได้	25	100.0	0	0	25	100.0
6.สามารถผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในขั้นตอนการทำงานของกลุ่มอาชีพ เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน	25	100.0	0	0	25	100.0

จากตาราง 12 พบว่าอาสาสมัครอาชีวอนามัยมีผลการปฏิบัติงานที่สามารถดำเนินการได้ในด้านความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำงาน ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม วิธีการลดความเสี่ยงจากการทำงานได้ การให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอาชีวอนามัยเบื้องต้นเพื่อ ลดความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพ เช่น การจัดสถานที่ทำงานให้เรียบร้อยและปลอดภัย และการถ่ายทอดความรู้หรือสาธิตวิธีการเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากการทำงานในสมาชิกในกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 100.0 เท่ากัน ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพของตน และสามารถระบุความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 96.0 สำหรับด้านการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในเรื่องสามารถเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยใช้ทักษะเบื้องต้นได้ เช่น รู้ว่างานที่ทำมีสิ่งใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม สามารถค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงานได้สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง เช่น การใช้หน้ากากอนามัย ถุงมือ สามารถสร้างและขยายเครือข่ายความปลอดภัยใน การทำงานของกลุ่มอาชีพได้ สามารถแนะนำให้ความรู้ ในเรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลได้ สามารถผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในขั้นตอนการทำงานของกลุ่มอาชีพ เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน ร้อยละ 100.0 เท่ากันทุกข้อ

รายละเอียดการบันทึกกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ อสอช.โดยเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ประธานกลุ่ม อสอช. และผู้ทำวิจัย ตามแบบประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครอาชีวอนามัย (อสอช.) ได้ผลการบันทึกแยกตามรายข้อดังนี้

ด้านความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำงาน

1. มีความรู้เกี่ยวกับโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
 - สามารถบอกความหมายของโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมได้
 - สามารถยกตัวอย่างโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มอาชีพของตนเองได้ เช่น การปวดเมื่อยจากการทำนา
2. มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพของตน
 - สามารถบอกความหมายของความเสี่ยงในการทำงานได้
 - สามารถแยกประเภทของความเสี่ยงได้ เช่น ความร้อน เป็นความเสี่ยงประเภททาง

กายภาพ

3. สามารถระบุความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพได้

- สามารถระบุความเสี่ยงจากการทำงานในกลุ่มอาชีพได้ เช่น อาชีพทำนา มีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุการถูกหอยบาดในขั้นตอนการไถนา อาชีพสวนลำไย มีความเสี่ยงในการพลัดตกจากต้นลำไย

4. สามารถระบุถึงวิธีการลดความเสี่ยงจากการทำงานได้

- สามารถบอกได้ว่าถ้ามีความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้ว จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร เช่น อาชีพทำนา มีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุการถูกหอยบาดในขั้นตอนการไถนา วิธีการลดความเสี่ยงคือการสวมใส่รองเท้าบูทแทนรองเท้าผ้าใบธรรมดา

5. ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอาชีวอนามัยเบื้องต้นเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงานของกลุ่มอาชีพ

- เช่น แนะนำให้สมาชิกในกลุ่มกลับไปทำ 5 ส ที่บ้านของตนเอง แนะนำเรื่องการติดตั้งปลั๊กหรือสวิตช์ไฟ ว่าควรติดตั้งให้พ้นมือเด็ก การเก็บกระป๋องสารเคมีให้ปลอดภัย

6. สามารถถ่ายทอดความรู้หรือสาธิตวิธีการเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากการทำงานในสมาชิกในกลุ่มอาชีพได้

- อาสาสมัครที่ผ่านการอบรมเป็นตัวอย่างให้สมาชิกในกลุ่มอาชีพ เช่น การแต่งกายด้วยอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงานจริง

ด้านการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

1. สามารถเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยใช้

- สามารถบอกได้ว่างานที่ทำมีสิ่งใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น เมื่อสัมผัสกับสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรทำให้เกิดผื่นแดงที่ผิวหนัง

2. สามารถค้นหาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงานได้

- สามารถบอกได้ว่างานในอาชีพของตนมีความเสี่ยงอะไร และความเสี่ยงนั้นส่งผลเสียต่อสุขภาพของตนอย่างไร เช่น อาชีพทำสวนลำไย มีความเสี่ยงคือ การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช มีผลต่อระบบทางเดินหายใจ เมื่อเราสูดดมขึ้นไปจะรู้สึกแสบจมูก และอาจหมดสติได้

3. สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง เช่น การใช้หน้ากากอนามัย ถุงมือ

- สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น มีชาวสวนลำไยใส่ถุงมือพลาสติกในการแกะลำไยแทนการใส่ถุงมือผ้า

4. สามารถแนะนำความรู้ ให้ความรู้ในเรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลได้
 - สามารถแนะนำ/ให้คำปรึกษา คนในกลุ่มอาชีพเดียวกันในการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลได้ถูกต้อง
5. สามารถสร้างและขยายเครือข่ายความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่มอาชีพได้
 - มีการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปถ่ายทอดต่อ เช่น มีการแนะนำสมาชิกในกลุ่มอาชีพ เรื่อง อันตรายจากความร้อน อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อันตรายจากเครื่องจักร อันตรายจากสารเคมี ทำางการทำงานที่ไม่ถูกต้อง สถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับอาชีพ การตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า
6. สามารถผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในขั้นตอนการทำงานของกลุ่มอาชีพ เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน
 - มีการคิดหรือดัดแปลงวัสดุท้องถิ่นมาใช้ประดิษฐ์เป็นอุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง จากความเสี่ยง เช่น ใช้หมวกกันน็อคสวมใส่เมื่อการตัดหญ้า ใช้กระดังมาเป็นที่วางรองเท้า ใช้บันไดลิงในแทนการปีนการขึ้นเก็บลำไย